Azərbaycan. - 2024.- 21 may. - № 105. - S. 9.

COP29-dan gözləntilər çoxdur

Flora Sadıqlı

Ötən hər gün bizi ölkəmizin evsahibliyi edəcəyi qlobal tədbirə - COP29-a bir addım da yaxınlaşdırır. Hazırlıqlar artıq özünün ən fəal mərhələsinə qədəm qoyub. Azərbaycanda həmin istiqamətdə görülən işlər bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir. Bəs bu barədə rəylər necədir? Dünya COP29-dan nə gözləyir?

Sinqapurun davamlılıq və ətraf mühit naziri Qreys Fu Azərbaycanın COP-29-la bağlı olduqca aktiv fəaliyyət göstərməsini yüksək qiymətləndirib. O, kiçik ada dövlətlərinin iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizəsi, bu istiqamətdə görülə biləcək tədbirlər barədə fikirlərini bildirərək qeyd edib ki, iqlim dəyişikliklərindən ən çox əziyyət çəkə biləcək regionlardan biri Cənub-Şərqi Asiya regionudur. Ona görə də iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı problemlər Sinqapur Hökumətinin diqqət mərkəzindədir. Nazir ölkəsinin dekarbonizasiya sahəsində ciddi iş apardığını deyib.

"Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində COP ilk dəfə bir türk dövlətində keçiriləcək". Bu sözləri ADA Universitetində keçirilən İqlim-Su Zirvəsində "Dayanıqlı gələcək komissiyası"nın Türkiyə tərəfdən sədri Doğan Başaran deyib.

COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinin qürurverici hiss olduğunu bildirən D.Başaran qeyd edib ki, bütün türk dövlətləri bu istiqamətdə Azərbaycana dəstək göstərməlidir: "İqlim dəyişikliyi probleminin qarşısı alınmadığı təqdirdə bütün dünya üçün fəlakətlə nəticələnə bilər. COP29-da bu məsələnin həlli istiqamətində yeni yolların tapılacağına inanıram".

ADA Universitetində keçirilən həmin tədbirdə FAO-nun mütəxəssisi Aynur Seyidyusif isə: "Su qıtlığı səbəbindən artan rəqabət ölkələr arasında problemlər yarada bilər", - deyib.

Mütəxəssis kimi o, belə fikir yürüdüb ki, məhz bu səbəbdən su resurslarının iqlimə dayanaqlı həllərinin tapılması istiqamətində dünya dövlətləri birlikdə mübarizə aparmalıdır: "Xüsusilə ölkədaxili və transsərhəd suların düzgün idarə olunması üçün ölkələr-arası dialoqların inkişaf etdirilməsi lazımdır. Su qıtlığının ən çox təsir edəcəyi sahə kənd təsərrüfatıdır. Eyni zamanda sudan istifadə edən ən böyük sahə də kənd təsərrüfatıdır. Burada əsas məsələ suyun miqdarının düzgün idarə edilməsidir".

BMT-nin İnkişaf Proqramının Azərbaycandakı təmsilçisi Alessandra Rokasalvo Bakıda keçirilən "Ambisiyanın artırılması, fəaliyyətin verilməsi: COP29 Davamlı Biznes Forumu"nda çıxış edərkən ölkəmizin neft kapitalını insan kapitalına çevirməsi strategiyasını böyük uğur kimi dəyərləndirib. Neft və qaz gəlirlərinin bir çox beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrə, eləcə də "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid üçün Azərbaycanın siyasətinə təkan verdiyini qeyd edib. Bildirib ki, Azərbaycanın "yaşıl enerji" sahəsində də beynəlxalq layihələri var: "Azərbaycan gələcəkdə Avropaya nəinki neft və qaz, eləcə də "yaşıl enerji" ixrac edəcək. Bunun üçün Azərbaycanın böyük potensialı var".

A.Rokasalvo həmçinin bildirib ki, ekologiya və iqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar həyata keçirilən tədbirlər üçün maliyyə mənbələri lazımdır: "BMT-nin "Yaşıl İqlim Fondu" bu sahədə real xarakter daşıyan layihələrə dəstək göstərir. Son günlər iqlim dəyişikliyi Pakistan, Hindistan, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində özünü daha qabarıq formada göstərdi. Təkcə Pakistanda 13 milyon əhali zərər çəkdi, insanların evləri ilə yanaşı, əkin sahələri də dağıldı. İqlim dəyişikliyi sərhəd tanımadığı üçün Pakistanda baş verənlərə də biganə qalmaq olmaz. İqlim dəyişikliyinin, qlobal istiləşmənin qarşısı yalnız kollektiv formada birgə səylərlə alınmalıdır. Bunun üçün biznes subyektləri də fəal olmalı, "yaşıl enerji" sahəsinə sərmayə yatırmalıdırlar".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru, akademik Urxan Ələkbərov iştirakçıların sayına, müzakirəyə çıxarılan məsələlərin aktuallığına görə dünyanın ən mötəbər tədbirlərindən hesab edilən COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi barədə qərarın qəbulunu ölkəmizin siyasi və iqtisadi nüfuzunun, alternativ enerji istehsalı sahəsində zəngin potensiala malik olmasının göstəricisi olduğunu vurgulayır. Xatırladır ki, Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 3 may tarixli "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində "yaşıl enerji" zonasının yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncamı həmin ərazilərin bərpası və yenidən qurulması ilə bağlı yeni müasir konseptual yanaşmaları özündə əks etdirir: "Hesablamalara görə, Azərbaycanın quruda 27 qiqavatdan çox külək və günəş enerjisi, Xəzər dənizində 157 qiqavat külək enerjisi potensialı mövcuddur. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda külək, günəş və hidroenerji potensialı 10 qiqavatdan çoxdur. Həmin potensial ölkədə ekoloji mühitin yaxşılaşdırılması və turizm cəlbediciliyinin artırılması ilə yanaşı, elektrik ixracı potensialının yüksəldilməsi baxımından da mühüm dividendlər vəd edir. Azərbaycanın "yaşıl enerji" sahəsində

reallaşdırdığı layihələrin əsas məqsədlərindən biri də ölkədə elektrik enerjisi istehsalına sərf olunan böyük həcmdə təbii qaza qənaət olunması və Avropaya ixracın həcminin artırılmasıdır".

Ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev bu gün iqlim dəyişikliklərinin müxtəlif ölkələrdə böyük fəsadlar yaradaraq biznesin və ümumilikdə iqtisadiyyatın inkişafının qarşısını aldığına diqqət çəkib. Bildirib ki, Azərbaycan 2030-cu ilə qədər atmosferə atılan zərərli qazları 40 faiz azaldacaq: "Bununla yanaşı, Azərbaycan "yaşıl enerji"yə keçid üçün böyük tədbirlər həyata keçirir, sərmayələr cəlb edir. Bu gün görülən işlərin nəticəsində Azərbaycanın 2030-cu ilə kimi enerji təminatının 30 faizi "yaşıl enerji"dən ibarət olacaq. Azərbaycanın "yaşıl enerji" istehsalı ilə əlaqədar cəlb etdiyi sərmayələr nəticəsində günəş, külək, su-elektrik stansiyalarının tikintisi davam edir. Ölkəmizin "yaşıl enerji"yə keçidi üçün böyük potensialı var. Bu potensialdan təkcə hökumət deyil, özəl sektor, biznes strukturları da istifadə etməlidir. Azərbaycan Avropanın enerji təminatında mühüm rol oynayır və istehsal olunan enerjinin Avropaya ixracı da nəzərdə tutulub. Azərbaycanda hazırda dekarbonizasiya haqqında qanun layihəsi hazırlanır. Qanunda müəssisələrin tullantılarının tənzimlənməsi, yeni texnologiyalardan istifadə edərək tullantıların minimuma endirilməsi kimi məsələlər nəzərdə tutulub. Qanunun qəbulundan sonra atmosferə atılan zərərli maddələrin həcminin daha çox azalması müşahidə olunacaq".

Ümumi fikirlər isə bundan ibarətdir ki, Prezident İlham Əliyevin iqlim dəyişikliyinin təsirinin azaldılmasını qarşıya məqsəd kimi qoyması, ölkədə "yaşıl enerji" üçün yaşıl işıq yandırılması mühüm xarakter daşıyır. Bu, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinin əsas səbəblərindən biridir.